

פרשת מטות-מסעי
אב תשפ"ה

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	19:05	20:21
בני ברק	19:23	20:23
ציריך	20:00	22:05
וינה	20:25	21:52
אנטוורפן	21:21	22:51
פריז	21:10	22:36
לונדון	20:45	21:57

דבר הישיבה

"אהבת חינוך"

כשבונו את הקומה השנייה בביהכ"נ 'הר צבי', מורנו ראש הישיבה הגאון **רבי אריה לייב פינקל** (יא"צ ו' אב) כל כך התרגש מכך, וכשהיו שכנים שהתחילו להשמיע קולות צער שהקומה השנייה מסתירה להם את האוויר וכדומה, הוא הזדעזע נגדם ואמר: "הרי בונים כאן בית מדרש מקום שכונה, מה שייך לדבר על כאלו דברים", למרות הפשטות שהיתה בבית, תרם אלף דולר שהיו באותם ימים סכום ענק, עד שהיה אחד מ'שרי האלף' שחקוקים עד היום בקיר ביהכ"נ.

בהזדמנות באחת השיחות אמר: 'אהבת לרעך כמוך שייך רק אצל מי שמרגיש שהוא חלק מהכלל, ולכן הוא יכול להרגיש את השני ולאהוב אותו כמוותו ממש'.

ניגש אליו בחור בישיבה לפני חתונתו ושאל אותו מה להתפלל מתחת לחופתו, כידוע שהיא עת רצון? רבנו ענה לו: תתפלל על החברים שנשארו בישיבה ומצפים לזיווגם. והוא הסביר לו: אתה הרי לא יודע על מה להתפלל, ואם תכין רשימה ארוכה, הרי תשכת, תחשוב שיש מלך והוא רואה שאתה אוהב את בנו, אז הוא יעשה בשבילך מה שאתה רוצה.

אם הקב"ה רואה שאתה רוצה את הבנים שלו ודואג להם, הוא יעשה את כל מה שאתה צריך. כאלו תחושות הוא נתן לבחורים בישיבה.

הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה"

(מרח המשיגה הגד"צ רבי ירחם לינוביץ
צוקל ממיר)

גליון שבועי לתלמיד, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 587

מתורת רבותינו

מפרשת נדרים למדים כח הדיבור של האדם

איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג).

קדושה, על ידי שיקדיש אותה בפיו, ומכאן ואילך הנהנה מבהמה זו עובר באיסור של מעילה.

כח מיוחד ניתן לישראל. בכח פיו של האדם טמונה גדלות עצומה, לא לחינם נקרא האדם "מדבר", עד שהתרגום אונקלוס מתרגם את הפסוק (בראשית ב, ז) "ויהי האדם לנפש חיה" - לרוח ממללא, היינו כל מהות האדם גדלותו וכוחותיו טמונים בפיו ובכח דיבורו.

לתתך עליון (עמ' תל"ט)

לא יחל דברו - כמו לא יחלל דברו, לא יעשה דבריו חולין (רש"י)

הגה"צ **רבי זיידל אפשטיין** זצ"ל היה מוסר מה ששמע ממרן המשגיח הגה"צ רבי **ירחם לינוביץ** זצ"ל, כי הלימוד בפרשת נדרים בתורה ובמסכת נדרים צריך לעורר אצל הלומד התפעלות תמידית והכרה בגדלות האדם, שכן רואים אנו עד כמה ניתן לאדם כח לחולל פלאות בדיבורו, בהבל פה יכול הוא לשנות לעצמו דבר שהיה מותר לו לאסור, ולשנות את מהותה של בהמת חולין ולהפוך אותה לבהמה

ביאור נפלא במה שהיו יוצאים להתפלל מחוץ למחנה

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא והיו על מדין לתת נקמת ה' במדין,

אלף למטה, אלף למטה, לכל מטות ישראל תשלחו לצבא (לא, ג-ד).

ג' אלפים מכל שבט ושבט, י"ב אלף למלחמה, י"ב אלף משמרין את כליהם,

וי"ב אלף לתפילה (מדרש רבה כב, ב)

מכל מקום על אף גדלותם עדיין קינן החשש שמא יתלו את הצלחתם במלחמה - לעצמם ולכוחם, במקום לייחס אותה במלואה לה' צבאות איש מלחמה. יתר על כן, אף שידעו כולם כי מלחמת מדין היא מלחמת מצוה ומטרתה נקמת ה' במדין, מכל מקום עדיין קיים חשש זה של "כוחי ועוצם ידי".

לפיכך כשם שנשלחו אנשים למלחמה, באותה מידה נדרשו לצאת אף לתפילה, להורתם וללמדם בינה לידע שאין בכח המלחמה לנצח, אלא "התפילה היא גוברת על המדינים". ולא עוד, אלא שלא היה די שיתפללו בתוך המחנה, אלא שהיה עליהם לצאת מן המחנה יחד עם הנלחמים עצמם, כדי "שיראו הם בעיניהם" את כח התפילה וייחסו את מלוא הצלחתם אך ורק אליה.

הנה כי כן, האדם קרוב למראה עיניו, ואילו לא היו רואים הם במו עיניהם את כח התפילה, שוב היו נוטים אחר מראה העינים והיו אומרים שכח המלחמה הוא זה שהכריע את מדין.

אור יחזקאל

אמרו חז"ל - כי מספר אנשים שיצאו לתפילה היה זהה לאלה שיצאו למלחמה. ולכאורה יפלא, הרי מלחמת מדין היתה "מלחמת מצוה" כי יצאו אליה על פי דבר ה', ואם כן לבטח ייצאו מנצחים במלחמה, ומדוע איפוא הוצרכו לצאת לתפילה ולהפריש לכך י"ב אלף מבני ישראל, כאותו מספר אשר יצא למלחמה עצמה. זאת ועוד, מלשון חז"ל משמע "שיצאו" - מכל שבט ושבט לתפילה, והיינו שיצאו מחוץ למחנה, וכשם שיצאו אלו למלחמה כן יצאו דוגמתן לתפילה, ועמדו כנראה בסמוך לאנשי המלחמה. ולכאורה, מדוע לא היה די בכך שיעמדו בתוך המחנה ויבקשו רחמים על הנלחמים, ולשם מה היה עליהם לצאת במיוחד לתפילה.

אלא מכאן - אומר המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לינובטיין** - יש ללמוד יסוד מוסד בתכונת נפשו של האדם, אשר תחושת "כוחי ועוצם ידי" ממלאת אותו בכל פעם שהוא נוחל הצלחה במעשיו. אם לא ייגע האדם את עצמו, יקשה עליו לעקור מקרבו תחושה זו של "כוחי ועוצם ידי" אשר יש בה מן הכפירה.

והנה, היוצאים למלחמת מדין היו מן הגדולים שבעם,

מתורת רבותינו

כעס 'הפנים' ולא כעס 'הלב'

ויקצוף משה על פקודי החיל (לא, יד). לפי שבא לכלל כעס, בא לכלל טעות (רש"י)

בלשון חז"ל, שלא נאמר "בא לכעס" אלא "בא לכלל כעס", היינו שלא היה זה באמת כעס, אלא איזה חיבור דק עם המושג "כעס".

מליץ יושר

זאת מכיון שמשה רבינו אף שקצף וכעס עליהם, הרי לא היתה צורתו הפנימית, שהיא עיקר האדם. היה זה כעס חיצוני, בעוד שפנימיות הנהגתו היתה כולה ענוה. והמשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין היה מדייק

משה רבינו ע"ה, אשר נשתבח במידת הענוה "מכל האדם", היה גדול בענוה אף מאהרן אחיו, אך בהנהגתו עם כלל ישראל מצינו שהגיע כמה פעמים לכלל כעס עליהם, בעוד שאצל אהרן נאמר שהיה "אוהב שלום ורודף שלום".

אף הכועס לשם שמים חכמתו מסתלקת

ויקצוף משה על פקודי החיל (לא, יד).

טענתו היתה צודקת, שהותירו בחיים את בנות מדין שהחטיאום, והיה מן הדין לכעוס עליהם, אם כן מדוע נתעלמו ממנו הלכות כלי מתכות?

אמנם הטעם בזה, אומר מרן רה"י הגר"ח, כי מה שחכמתו מסתלקת ממנו, אין זה עונש על חטא הכעס, אלא זוהי תוצאה טבעית, וכמו שסכין חותכת ואש שורפת אף בלא כוונה, כך הכעס מאבד את חכמתו של האדם, ואין הבדל אם יש טעם הגון לכעס אם לאו, כעס תמיד מביא אחריו טעות, ולפיכך "אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו".

שיחות מוסר (עמ' שע"ד-שע"ה)

ולפתח זה חטאת רובץ, כי מידת הכעס מעוותת את שיקול הדעת, ובטוח הוא שכעסו הוא נכון וכדין. אך לכשתבונן בדברי חז"ל ניווכח שאף כעס שהוא כדין גורם לאדם לאבד את מעלותיו ולרדת ממדרגותיו.

אמרו חז"ל (ויקרא רבה יג, יא) "אמר רב הונא בשלשה מקומות כעס משה ונתעלמה ממנו הלכה וכו', בכלי מתכות מניין? שנאמר "ויקצוף משה על פקודי החיל וגו', ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם וגו'", וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה ושכח לומר להם הלכות כלי מתכות".

ולכאורה, הרי היה יסוד נכון לקצפו של משה וגם

ריש לקיש אמר, כל אדם שכועס, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו וכו', ממש, דכתיב ויקצוף משה על פקודי החיל וגו', וכתיב ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה וגו', מכלל דמשה איעלם מיניה (פסחים סו, ב).

אמר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, הנה ודאי כי הדרך להרחיק מנפשותינו את מידת הכעס, היא על ידי לימוד והתבוננות מרובה במאמרי חז"ל המדברים בגנות מידת הכעס, אולם עדיין קיים לפנינו מקום מכשול, שכאשר בא אדם לכלל כעס נוטה הוא לדון בנפשו כי כעסו הוא בצדק,

סקירה על פרי עמלם של בני הישיבה שיצאו לאור

אוצרות - תורת מיר

טמונה בפרשה

אוצר פרפראות וחידודים לשולחן השבת המשפחתי

הרב אהרן בין שליט"א

נושאים), "חידה תורנית" ו"שאלה לשולחן השבת" (לדיון משפחתי), "טמונות בפרשה" (רמזים בתמונות למושגים מהפרשה), "שפני טמוני חול" (פרפראות וחידודים), "ואלה שמות" (מילים נרדפות ושמות אישים), "מצאו בפרשה" (חיפוש דברים מיוחדים בתורה), "פינת ההלכה" (הלכה קצרה מהפרשה), "שעשועי דאורייתא" (בקיאות בתורה), "תרגומי" (מילים ארמיות שהשתלבו בעברית), "מילה בפרשה" (חידות כפל לשון), "חידון א' ת"ו" ו"חידון א' ת' הפוך" (שאלות עם תשובות לפי אותיות), "סיפור מן המדרש" (סיפורים מהמקורות), ו"סימן זיכרון" (מילים עם גימטריה של מספר פסוקי הפרשה). לכל המדורים מצורפות "תשובות" מפורטות.

הספר זכה למכתבי ברכה והתפעלות מגדולי ומאורי הדור שליט"א. במכתביהם צוין כי זו "יצירה ברוכת הכישרון", "מושקעת בה השקעה רבה בענייני הפרשה בצורה נעימה ביותר בטעם ובחן", ושיש בה "כח מיוחד לאחד את המשפחה בשאלות וחידות".

ניתן להשיג את הספר אצל המחבר בטלפונים: 052-5326644 | 052-7665775. וכן בדוא"ל: Ahronbinn@gmail.com

*

המערכת ממברכת את הרב המחבר שליט"א שיזכה להפיץ מעיינותיו חוצה, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

"טמונה בפרשה" - אוצר פרפראות וחידודים לשולחן השבת המשפחתי, מלוקט מתוך העלון השבועי 'טמונה בפרשה'.

הספר הוא פרי יכולו של האברך החשוב בן ישיבתנו הקדושה, הרב אהרן בין שליט"א.

הוא נועד לעודד עיון ובקיאות בפרשת השבוע, ולהנגיש את פרטיה בצורה נעימה וחיונית למסובים סביב שולחן השבת. המחבר מציין כי העלון השבועי, ממנו לוקט הספר, התקבל בהתלהבות בקרב הורים, מלמדים ואלפי משפחות בארץ ובתפוצות, שהעידו על שינוי משמעותי לטובה בשולחן השבת שלהם ובהשתתפות ערה של כל הגילאים. ההחלטה לקבץ את מיטב העניינים לספר נבעה מהניסיון האישי ובעיקר מהתגובות החמות שקיבל.

הספר בנוי בצורה שיטתית ומאורגנת, המאפשרת התמצאות קלה ונוחה, כשכל חומש קיבל תווית צד מיוחדת ובכל פרשה שמונה עמודים עם מדורים קבועים. הוא מציע מגוון רחב של נושאים בפרשה, מליקוט פירושים עם חידוש וטעם, ועד לדברי חידודים נפלאים המתאימים לגדולים ולקטנים כאחד. הספר מחולק לרמות שונות, כך שכל אחד מהמסובים, מן הגדולים עד הקטנים, יוכל להתחבר.

הספר כולל מגוון מדורים: "ענייני הפרשה" (נושאים מסודרים לפי סדר הופעתם), "פנינים" (חידושים ולקט

נשמח לקבל מאת בני הישיבה הספרים את חידוריהם, נא לשלוח למייל mir.kenes@gmail.com

מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אריה לייב פינקל זצוק"ל

במלאות תשע שנים להסתלקותו - ו' אב תשע"ו

מגישים אנו יריעה מיוחדת: על הרבצת תורתו ושיחותיו לתלמידיו
[מתוך ספר לדמותו שנמצא בשלבי עריכה מתקדמים תודתנו נתונה לידידנו הרב אברהם ארנטרין]

**בוחרין אותו, כן הלשון של הצדיק המוכיח, שכולם
מקבלין ממנו ונוח הוא לבריות."**

כפי שהיה אומה, צריך להכין את האומה, יותר מאשר
מה לומה לכן, הכל רודפים אחריו לשמוע הדרכה
ועצה ממנו ולקבל דבריו.

ילדי חיידר רכים, ולעומתם ישישים וזקנים, אברכים
בני עליה ותלמידי חכמים עם צעירי הצורבים, בעלי
בתים ואנשי עמל מול רבנים וגדולים, ולהבדיל המון
העם ובעלי השררה, כולם כאחד נמסים היו מול
דבריו היוקדים בשלהבת אהבת ה' ויראתו, וספוגים
באהבת התורה וישראל, אמרות טהורות מלב טהור,
כסף צרוף מזוקק שבעתיים.

אשרי מי שראה זיו פניו, עת הבהיקו ברוח ממללא,
ובדבריו המאירים, קול ה' בכח קול ה' בהדה, היה
שובר ארזים, ומכניס יראת ה' בלב השומעים.

"אתה כוננת מישרים"

רבנו ברוב שיחותיו היה מעורר על צער השכינה וצערן
של ישראל, ומרומם הלבבות להתאווה לגילוי כבוד
שמים, והרמת קרנם של ישראל, וכמו שאמרו בתנא
דבי אליהו (פרק ד); "כל חכם וחכם מישיראל שיש
בו דברי תורה לאמתו ומתאנח על כבודו של הקב"ה
ועל כבודו של ישראל כל ימיו ומחמד ומתאוה ומצפה
על כבוד ירושלים ועל בית המקדש ועל הישועה
שתצמיח בקרוב בימינו ועל כינוס גלויות מיד שורה
רוח הקודש בקרבו".

תלמידים וותיקים וזכרים את
השיחה הראשונה בה רבנו דיבר
על הפסוק: "אתה כוננת מישרים"
והקריא בהתרגשות את דברי רש"י:
"פשרה ושימת שלום בין אנשים,
כוננת באמרו כי תראה חמור שונאך
רובץ, ומי הוא שיראה את שונאו
גומל לו חסד שלא ידבנו ליבו לחבקו
ולנשקו. רבנו התרגש ופרץ בבכי של
התרגשות מדרגות בבין אדם לחברו.

ועד השנים האחרונות כשידידו וכן
דודו הגאון רבי רפאל שמואלביץ
זצ"ל שבת בישיבה במודיעין עילית
ובדרך כלל היה מוסר שיעור בין

שהשיחה כבר מוכנה, אבל צריך להכין את האומה
לשיחה, כלומר שעליו להתעלות כדי שיהיה ראוי
למסור שיחת מוסר זו.

קשה לתאר עלי כתב את הבהירות ורגשות הלב שהיו
בעת שאמר את השיחות, שהיו הדברים יוצאים מלב
טהור, ורגשו את לב שומעיהם.

רבנו הגדול הוצק חן בשפתותיו, למשוך לבב כל
שומעיו, להדריכם בדרך עליה, ובדברי נועם הנובעים
מלב טהור ואוהב - "מקרבן לתורה". כפי ששמענו
אפילו מרחוקים ממש, שנכנסו דבריו כאש בלבם,
ולא משה דמותו המאירה מנגדם, ורוח הטהרה
מתגברת והולכת אצלם.

סוד הדבר, גילה אדוננו הגר"א זי"ע, כי **הכסף של
הצדיק אינו מטבע של סיגים, רק "כסף צרוף...מזקק
שבעתיים - זהב אינו נצרך אלא לעשירים, אבל כסף
הכל נכספין לזה... ובכסף יש גם כן ב' דברים, אחד
- מטבע הנעשה מסיגים, וזה המטבע אין מוציאין
אותה בקל והכל בורחין ממנה, והב' - הנעשה מכסף
טוב והוא עובר לסוחר בכל מקום והכל בורחין אותה.
וכן במוכחים הן ב', כמו שאמרו 'תמה אני אם יש
בדור הזה שידוע להוכיח, מפני שמוכיח בדברים
קשים וכו', אך הצדיק שידוע להוכיח, בא בדברים
טובים וניחומים ומקרב אותם לתורה בכדי שישמע
אליו, והכל נכספין אליו לשמוע מוסר ותורה ממנו,
כמו אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום ומקרבן
לתורה, וזהו 'כסף נכחר' כמו הכסף הטוב שהכל**

ג' טבת תשל"ט. ישיבת מיר ירושלים. מרן ראש
הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל
נפטר. בי"ד השנים האחרונות רבי חיים מסר בקביעות
את שיחות המוסר בישיבה. כממלא מקומו באמירת
השיחות וממלא מקום אביו המשגיח רבי חיים
זאב זצ"ל הועמד רבנו זצ"ל לומר שמועסין בהיכל
הישיבה בקביעות. תפקיד בו המשיך במשך למעלה
מל"ה שנה.

למעשה, כשאביו רבי חיים זאב נפטר בי"ח אלול
תשכ"ה, עם תום השבעה עלו בני המשפחה להר
המנוחות, ובמעמד הזה הכריז מרן ראש הישיבה
רבי חיים שמואלביץ, כי בנו, רבנו, ימשיך את אביו
באמירת השיחות.

רבנו כמובן סירב בענוות חן. והיה לו בכך דין ודברים
עם דודו ורבו הגדול. כשהוא טוען שלתורה יש לו רביה
ולמוסר אין לו רביה, עד שהגיעה ממנו הבקשה כי
הרביה, דהיינו רבי חיים ימסור את השיחות בישיבה
והוא יקבל ממנו דרך במוסר, וכך הווה.

בהמשך רבנו רשם את השיחות ומהם יצאו השיחות
מוסר' המפורסמות כאבן יסוד לתורת המוסר של
רבי חיים. משיחות אלו נהנים עצה ותושיה עד היום
הזה בכל היכלי התורה. (במהדורות הישנות מופיע
שיחות משנה זו רשם הרב א. ומשנה זו הרב
ה', שמותיהם של רבנו ושל מורנו רה"י רבי רפאל
שמואלביץ זצ"ל שרשמו את השיחות ועליהם סמך
רבי חיים).

השיחה מוכנה אבל צריך להכין את האומה

מאז שהתחיל רבנו באמירת השיחות בהיכל הישיבה
הוא פתח צוהר חדש לתורת המוסר. כבר נודע גודל
הטרח וההכנה המרובה שהיה עמל ויגע במסירות
ובנאמנות על שיחות אלו שתצאנה ברורות ומזוקקות,
ושקלם ומדדם במאזני צדק, כדי לעורר הלבבות
ולחזקן בדברים היוצאים מן הלב.

וכמשפטו בשיעורים כן פעלו בשיחות אלו, שהיה יגע
וטורח ומחשב להבין טעמן של דברים, וביותר היה
עמל שיצאו הדברים מפי עושיהם, ונזהר שלא לומר
דברים שאין הוא עצמו שייך אליהם. ושאלו תלמיד
אחד הרי ראש הישיבה אומר שיחות רבות בשנים,
ולמה עדיין הוא מתייגע כל כך על כל שיחה, וענהו

הפיוט עורי עורי שיר דברי ומצינו כי התורה עצמה נקראת שירה, כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ומה טעם יומם יצוה ה' חסדו משום ובלילה שירה עמי.

התורה נקראת שירה כי היא המעוררת את הרגשת חיי העולם הבא, ולכן השבת שהיא האמונה שכל התורה עומדת עליה על ידי חיזוק האמונה מתחזקת הרגשת חיי הנצח אשר בתוכנו ומתוך כך בוקעת ועולה שירת נעים זמירות ישראל מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

קבלת שבת למעריב.

באותה שבת חרג מהרגלו ומסר שמועס' על יקרת התורה. בתוך הדברים אמר רבי רפאל: בחור שהולך להשתתף בחתונה של חבד, כשסוגר את הגמרא, צריך לסגור עם 'קרעכץ' בלב' על כך שבשביל חתונה צריך לסגור את הגמרא...

כשירד ממדרגות הבימה, ראו בני הישיבה שרבי רפאל מחליף כמה משפטים עם רבנו ועוד לפני שהחזן התחיל 'ברכו', עלה רבנו שוב לבימה ואמר את המשפט הבא: הראש ישיבה ר' רפאל אמר שכונן שבחור צריך להרגיש 'קרעכץ' כשסוגר את הגמרא בשביל חתונה, אבל לאולם החתונה הוא צריך להיכנס עם חיך!

שיחות ליל שבת

תשמח לבו של הקב"ה בלכתך בדרכיו, ייטיב לך פניו לעשות כל רצונך. ואם תעצבהו יראה לך רוח נראה".

והוסיף: בברכת כהנים אומרים: "יאר ד' פניו אליך" יש רש"י כל כך מרגש "יראה לו פנים שוחקות פנים צהובות". "צהובות" זה "מאירות" בסבר פנים יפות. מיהו ראה פעם בעולם פנים שוחקות של הקב"ה? הרי אין לו פנים ואין לו גוף? הקב"ה הוא – נותן לחם לכל בשר. מי קיבל לחם מהקב"ה? אתם יודעים איך מקבלים לחם. הולכים למכולת, נותנים כסף, וכך נותן המוכר את האוכל. אבל מי נתן לקוצר את התבואה? וודאי הקב"ה!!

אם אדם נותן 'חיך' לחבר כדי לשמח אותו, ומראה לו ידידות ואהבה, 'אתה חשוב' מדבר אליו יפה, ולא מתלוצץ ממנו, רק משמח אותו. אז הוא הולך בדרך ד'! הקב"ה הוא שעשה אותו שליח לכך. זה נקרא שהקב"ה מאיר לך פנים! אותו הדבר להיפך, מי שמזעיק פנים לשני, רשעות! הוא גם שליח למקום. אבל מגלגלין חובה ע"י חייב, ונענש. כי המעשים שלו רעים מלב רע!! סיים רבנו: אז מי משמח את הקב"ה? רק מי שהולך בדרכי השלום. לו הקב"ה ייטב פנים!

פעם שאלו תלמיד מה ההגדרה של 'חבר' שצריך ללכת ולהשתתף בחתונה שלו? ענה לו רבנו: אם אתה קם בבוקר, ומרגיש שמחה בלב 'אה... ב"ה הוא מתחתן היום...', ואתה מרגיש שמחה אמיתית בשבילו, זה נקרא 'חבר' שצריך להשתתף בשמחתו!

קניני התורה

'ועד' נוסף מסר רבנו לתלמידים מקשיבים לפי סדר מ"ח קניני תורה כשהוא מרחיב בכל קנין

מספר אחד שמע את שיעורו בישיבה, שפעם שאל שאלה שלא במקומה, ומיהו העירוי בצורה לא מכובדת, לא עברו אלא כמה שניות ורבנו השמיט ראשו על הגמרא ועשה עצמו כאילו חושב דבר מה, לאחר כמה רגעים כשסיים, העיד התלמיד, שהגמרא היתה רטובה מדמעות, שגם אם יפתחו אותה היום באותו עמוד, לבטח יותר סימן, זוהי מידת רגישותו לזולת.

החסד של רבנו היה בלתי מצוי בהחלט. היה את רבי אייזיק זצ"ל, שהיה יהודי חולני שסבל במעיו, ובגדיו היו תמיד מלוכלכים מאד עד כדי שלא היתה מכבסה שהסכימה לכבסם. רבי אייזיק בפשטותו תינה את צערו לפני רבנו, ומאותו יום הלך בקביעות לדירתו

ומסיים בתפילה: 'דלו עיני לא- ל שוכן מרום נותן התורה אשר נתן לנו את השבת, ונזכה כולנו אנחנו וצאצאיו להיות עם מקדשי שביעי שומרי שבת כהלכתה עד כי יבא שילה בב"א.

הגאון רבי צבי פרוצוביץ שליט"א שמע מרבנו כי הבסיס לשיחותיו בעניני שבת מלכתא היו השיחות ששמע בצעירותו בירושלים מהגר"י סרנא זצ"ל בפניא דמעלי שבתא.

ועד משלי

משך שנים רבות מסר רבנו 'ועד' בקביעות בספר משלי עם ביאור הגר"א. תלמידים וותיקים שלמדו עמו בחברותא שנים רבות ולמדו מאורחותיו מספרים לנו על המסרים שקבלו ועדיין מחלחלים אצלם כהמשך משנתו הרוחנית.

מהרבנית תלית"א שמענו שרבנו לא היה מרשה לכל אחד להיכנס ל'ועד' בספר משלי והיה מייחס לכך חשיבות מיוחדת.

שנים ארוכות היה מוסר רבנו 'ועד' במשלי במוצאי שבת. כשרבנו הגיע לפסוק: "לב שמח ייטב פנים ובעצבת לב רוח נכאה" הוא קרא את דברי רש"י "אם

מעת שהגיע רבנו לכהן בישיבת מיר באחוזת ברכפלד ולהתגורר במקום הוא החל למסור שיחות בישיבה לא רק באמצע השבוע אלא גם בליל שבת, בין קבלת שבת למעריב והיו רבים מתושבי אחוזת ברכפלד באים להתפלל בליל שבת בהיכל הישיבה כדי לשמוע את נועם מוסר.

"שוב אנו זוכים לקבל את השבת המתנה הנפלאה לעם ישראל, כמאמרם ז"ל א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם. אכן כדי שנזכה למתנה זו צריך מעט התבוננות מה היא מתנתה של השבת, תני ר"ש בן יוחאי אמרה שבת לפני הקב"ה רבש"ע לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג א"ל הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך".

"על ידי העדות שמעידים ישראל ביום השבת על חידוש העולם מתאחדים יחדיו השבת וכנסת ישראל, וכאשר מתאחדים ישראל בקדושת השבת דבקים הם באמונת יוצרם, וזוהי המתנה טובה. אמנם כדי להגיע לחיבור והתאחדות עם האמונה צריך התבוננות ובהירות, כדי להביט ולראות את הבורא המקיים את עולמו, אבל העולם הזה מחשיך עינינו ואוטם לבבנו במראות שווא ותאוות זרות ואין אנו רואים בו את אור ה', לכן נתן לנו השי"ת את תורתו הקדושה אשר היא עדות נאמנה מאירת עיניים להאיר את חשכת העוה"ז ולהסיר את הרע מקריבנו ואז נוכל לראות באור של אמת את טוב ה' והנהגתו בעולם".

בדברים אלו היה עומד רבינו בפניא דמעלי שבתא עם פרוש כנפיה של השבת ומעורר את הלבבות להביט ולראות בבריאה את הבורא וטובו הגדול והשגחתו הנפלאה באור קדושת השבת, אשר רק על ידי זה נראה אור וזוהי הנשמה היתירה שנתנה בשבת לישראל.

לימים כשיצאו השיחות בספר הנפלא: 'הר יראה' כתב רבנו בהקדמתו: "התבוננות זו בקדושת השבת עיקר תכליתה היא ההתעוררות, וזהו כל עניינו של לימוד המוסר כי קול המוסר כקול השופר המעורר את האדם, וכמ"ש הרמב"ם אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורר ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וכאשר תבא בלב האדם ההתעוררות יבא עמה האור כמו שאמר הפייטן התעוררי התעוררי כי בא אורך וצריך שתאה ההתעוררות עד כדי אמירת שירה וכהמשך

בשכונת 'כנסת' במשך תקופה, ובחצר הבית הכין במסירות דוד מים חמים, שבו היה מכבס קצת את בגדיו המטונפים, רק כדי שהמכבסות יסכימו לקבלם.

בערוב ימיו היה סגי נהור, הבין רבנו בערב יום הקדוש שר' אייזיק לא יוכל להגיע לבית הכנסת לבדו, והלך להתפלל עמו ביום הכיפורים למרות הרגילות שלו להתפלל בישיבה. אחרי שסיים להתפלל איתו, חזר רבנו לישיבה. הסבא רבי אליעזר יהודה הבחין שרבנו לא נמצא, ושאלו כשתרעמה נשמעת בקולו: 'איך לא התפלל בישיבה?' ורבנו בפשטותו ענה שלא היתה לו ברירה כי היה חייב להתפלל עם רבי אייזיק.

הסבא שמע את הסיבה ואמר לו: 'טוב עשית, יהודי גלמוד ומסכן, וטוב שעזרת לו.'

אני אוהב להתחלק עם אחרים

רבנו היה השדכן לרבי אהרן שרגא לופיאנסקי שליט"א עם בתו של מרן רה"י הגאון רבי **בייניש פינקל** זצ"ל ומדודו רבי בייניש לא הסכים לקחת דמי שדכנות, באומרו שהרי עובד תחתיו בישיבה ואיך יקח 'שדכנות געלט', לכן רבי בייניש קנה לו אז ש"ס חדש ורבנו מאד שמח, אבל המחווה הרב לופיאנסקי שהיה בעל אמצעים נתן לו סכום הגון, והוא התעקש להשיב לו חצי מהסכום, באומרו שזה די בעבורו.

בנו של רבנו שאל אותו: למה הוא לא לוקח את כל הסכום, הרי מצבו הכלכלי של רבנו אף פעם לא היה עם 'יתרונות' ובפרט ש'שדכנות געלט' זה כסף כשר כידוע. רבנו ענה לו בטבעיות - "אני אוהב להתחלק עם אחרים..."

היו בסמוך לבית ברחוב מלאכי שתי חנויות מכולת, ורבנו לימד את בני המשפחה שצריך לפרנס את שניהם בכדי שלא לצערם, ולכן חילק את הימים, שבימי ראשון שלישי וחמישי יקנו רק במכולת זו, ובימי שני רביעי ושישי יקנו במכולת השנייה, כך חונכו כולם בהקפדה שיש לכל חנות את הימים שלה.

היה אחד מבעלי החנויות שחייב את הילדים יותר, וממילא העדיפו לרכוש אצלו, ולכן קרה לפעמים מספרים ילדיו של רבנו, שלא רכשנו כלום באותו יום של השני בכדי לחכות למחרת לרכוש אצלו, אבא לא אהב לשמוע את זה ואמה אם צריך לרכוש היום,

הרי שזה בחלקו של המוכר ההוא...

הנדיבות לב שלו היתה מופלאה ממש, מספר בנו מורנו המשגיח הגאון רבי בנימין, פעם ראיתיו ברח' מאה שערים סוחב מיטה עם יהודי נוסף, ובאתי מיד לעזור ושאלתי מה זה, והוא עונה לי, שהיהודי הזה בא לתקן את המיטה בחנות, ורצה להחזירה לביתו, אבל לא היה יכול לסחוב זאת לבד, אז הצעתי לו שניקח את המיטה ביחד... וכך הלך את כל רח' מאה שערים, בסוף כשלאותו יהודי כבר לא היה כח, ראיתי את אבא לוקח את המיטה לבד.

נחרדתי, ושאלתי: אבא איך אתה הולך כך עם מיטה ברחוב?! והוא ענה לי ברוגע ובשלוה - "וכשהולכים עם לולב ברחוב זו לא בושא, לא, כי זוהי מצווה, גם זה מצווה ככל המצוות..."

אגב, כך כל מצווה היתה אצלו בתכלית השלמות, וכשיצאו ציציות עם "ניפוץ לשמה", הזדרז לרכשם. כל הידור מצווה היו בעבורו בכזו התלהבות, למרות העניות ששררה בבית, הידר אחר האתרוג והלולב היקרים ביותר, כשהיה אומר: "הרי זה להדר את המצווה לפני הבורא".

תמונה משפחתית

ילדיו של רבנו לא יכולים לשכוח את מרת גולדה ע"ה שהגיעה מערי בוכרה, שהיתה סועדת בקביעות בביתם. כשאמרה לאבא כי היא חוששת שמא תסתלק ואף אחד לא ידע מכך, רבנו הבטיח - וקיים - להגיע כל יום לבדוק זאת.

כשהזדקנה יותר, היא ביקשה להצטלם עמוני שיהא מזכרת אחרי מותה, אבא ואמא ע"ה דאגו להלביש את כולנו בבגדים מכובדים כאילו הולכים להשתתף בשמחה וללכת להצטלם עמה רק כדי לשמחה. התמונה נחרטה לנצח ללמד מהו השתתפות עם הזולת, מהי נשיאה בעול.

פעם אחת, נזכרים הילדים, היה זה במוצאי שבת 'מוצאי מנוחה' ליל א' דסליחות, ואחד הילדים לא הרגיש טוב כל כך ורצה לישון מוקדם, ובדיק אז החלו בביהכ"נ 'הר צבי' הסמוך באמירת סליחות בקול רם ובהתעוררות, והילד לא הצליח להירדם, והוא אמר לעצמו, למה הם אומרים זאת בכזה רעש

בשעה כה מאוחרת?!

כשאבא שמע זאת, הוא ניגש אליו בכזו בהלה - "אוי, הרי מתפללים סליחות בבית הכנסת, איך אמירת סליחות יכולה להפריע לבחור צעיר..."

מעולם לא היה מסתכל...

פעם מספרת בתו, הלכנו עמו ברחוב, ובלי לשים לב הבטתי בחלון של בית שהיה חשוף לרשות הרבים, כשראה אותי משקיפה נגד אותו חלון, פנה אלי בארשת אבהית ואמר לי - "את יודעת שאבא זצ"ל מעולם לא היה מסתכל לחלונות של אנשים אחרים..." בכזו פשטות מחד והחלטיות מאידך, לא היינו צריכים ליותר מכך בכדי להבין מה רצוי ומה לא.

כשבנו את הקומה השנייה בביהכ"נ 'הר צבי', רבנו כל כך התרגש מכך, וכשהיו שכנים שהתחילו להשמיע קולות צער שהקומה השנייה מסתירה להם את האוויר וכדומה, הוא הזדעזע נגדם ואמר: "הרי בונים כאן בית מדרש מקום שכינה, מה שייך לדבר על כאלו דברים", למרות הפשטות שהיתה בבית, תרם אלו דולר שהיו באותם ימים סכום ענק, עד שהיה אחד מ'שרי האלף' שחקקים עד היום בקיר ביהכ"נ.

דוגמא אישית

גם כלפי הילדים בבית, החינוך היה בנעימות. שאלתי את בני המשפחה האם הוא כעס פעם? השיבו לי: כן. על מה? על מילה לא יפה היה גוער, אומרים לי הילדים. מה זה מילה לא יפה במושגי משפחת פינקל? שאמר אחד לשני תלך למקום שזרקו את השעיר ביו"כ..."

הילדים חונכו וראו דוגמא אישית של מאור פנים לקשי יום שהגיעו לביתו גם בשעות שכולם עייפים. במוצאי יו"ט ראשון של פסח עייפים עדן מליל הסדר ורבנו מקבל אורחים במאור פנים.

היה יהודי גלמוד שגר ליד הישיבה בירושלים והחזיק אמא זקנה בבית. אחרי שנפטרה האמא, אמר אותו יהודי לרבנו שהוא נשאר לבד ומה יעשה... רבנו אמר לבנו רבי בנימין שליט"א שילך לישון אצלו ליד הישיבה, וכך עד נישואיו ישן בחדרו. בליל החתונה של רבי בנימין, רבנו בא לאותו אדם ובשמחה אמר לו: תודה שאירחת את הבן שלי, והביא לו מתנה.

מכתבי רבותינו

"עצות לבל לשקוע ביון מצולה"

"ואף מעשי אמריקה נכתבין בספר". ועלינו לתת דין וחשבון בעד כל מפעלינו... מדוע לא תקבע עתים ללמוד מוסר, כמו ספר מסילת ישרים, וספר ראשית חכמה, ויתר ספרי מוסר המובהקים

שלום רב לך אהובי יקירי...

אמרה בתשובתי זאת, להודיעך ולהוכיחך על פניך, לבל תשקע ח"ו ביון מצולה, עד שלא תוכל ח"ו לחזור זכור נא יקירי על ענין אס-אס שמים שם אתה' (תהלים קלט, ח). 'ואנה מפניך אברח' (שם שם ז). זכור נא ובל תשכח כי הכל ישתנה ויתבלה, וה' הוא חי וקיים. וכל האומר הקדוש ברוך הוא ויתרן וכו' (ב"ק נ א). "ואף מעשי אמריקה נכתבין בספר". ועלינו לתת דין וחשבון בעד כל מפעלינו. ומי התיר לך ומי פרק ממך עול מלכות שמים, אשר תבלה חייך בהבלים ושטות, הנאה תאוה וכבוד של כזב, מדוע לא תקבע עתים ללמוד מוסר, כמו ספר מסילת ישרים, וספר ראשית חכמה, ויתר ספרי מוסר המובהקים.

ודע לך יקירי, כי אם לא על זאת, אין לי אף זמן ופנאי לבלות עמך בכתובים. כידוע לך, כי עמוס אני בעבודה רבה מאוד, ובכל זה אני גוזל עתותי אך ורק לבל נפרד איש מרעהו בדעותינו, ואף לא במעשינו, ואם לא זאת למה לי זאת. חוס נא על עצמך ועל נפשך. וזכור נא את בוראך בכל מקום שאתה נמצא. זכור נא כמה ימי חיי האדם. ומה נעשה ביום שידובר בו לתת חשבון. בדקדוק נורא על כל מפעלינו. וראה לעמוד חזק כחומה, לבל תטבע ברפש וטיט מזוהמת, חסרון הנורא השורר סביבך תמיד. ועל מי בטחת כי בחרת לך חיים כאלה.

בטח תמחול לי על כל דברי הקשים. כי מאוד תדאב לבי, מדי זכרי כי נדדת לארץ רחוקה כל כך. ר"ל רחוק מכל מחמדינו. דורך אוהבך בלו"נ וזכור אותך תמיד לשמוע ממך רק טוב...

מכתב מממרן
המשגיח רבי יוחם
ליבוביץ זצ"ל (דעת)
חכמה ומוסר חלק
ג - מכתבים מכתב
רגד) בתוכחת מוסר
נמרצה לתלמידו
שהתגורר באמריקה
החומרית של אז:

לרגל יום היא"צ של מורנו ראש הישיבה הגאון רבי אריה לייב פינקל זצוק"ל
מביאים אנו פנינים בענינא דיומא - במשנתו על אבלות חורבן ביהמ"ק

המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה

ההבדל בין חורבן הבית לשאר החורבנות

נשאל רבינו מה האבל הגדול שיש על "חורבן ביהמ"ק" הרי היו עוד דברים שנלקחו מאיתנו כמו מאז חטא "אדם הראשון"... מאז "חטא העגל"... שלפני זה היו זמנים מרוממים יותר?

השיב "האבל" בחורבן ביהמ"ק הוא אבל פרטי על זה שהיה שכינה בתוך כל אחד ואחד. ומאז החורבן ניטל השכינה ממני! וזה לא משהו שניטל באופן כללי מעם ישראל. ובפרט כשיש סילוק שכינה אין מי שילחם נגד היצה"ר!!

מהותו של חודש אב

אמר בערב ראש חודש אב תשע"ה: חודש "אב" זה "אב הרחמן" שאם אתה מרחם על עצמך אז האבא מרחם עליך. ואם לא, אז לא מרחם עליך. כי אתה לא מרחם על עצמך!

"הבכיה" של כל שנה על חורבן המקדש אומרת - "בטחון" שרק אתה "אב הרחמן" יכול להביא את המקדש!

ונשאל, במה הכי כדאי להתבונן שתהיה לנו אחיזה במה שחסר לנו? השיב: במה לא להתבונן, נדע מה שהיה בינינו לאבינו שבשמים ועכשיו סילק עצמו מאיתנו. כשנבין נוכל לשמוח בבניינה!

"שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה" - זה

את הצער של השכינה. וזה לא מספיק לו שהוא בעצמו נגאל, הוא רוצה "שעם ישראל" יגאל.

הבכיה בגעגועים לבנין ביהמ"ק

באחד מימי תשעת הימים אב תשע"ה, שאל החברותא הקבוע של רבינו בספר משלי, האם ללמוד היום כרגיל משלי או "איכה"? פסק רבינו: "איכה". ונימק רבינו תשובתו, כי "דבר בעיתו מה טוב". טוב להתאבל!

והמשיך רבינו ושאל: וכי "לבכות" זה טוב? התשובה היא כן. "כי זה מעורר רחמים". מתי העשיר מרחם על העני... כשהוא בוכה!

והוסיף עוד ואמר: "שערי דמעות לא ננעלו" כשהיודים בוכים הקב"ה אומר: "אוי... כמה אני מרחם עליהם. מה כבר חסר להם כשכל העולם שמח?"... אבל הם נאנחים שאין שכינה שירדו פלאים וטובעים בשקר רח"ל, כל כך טובעים שאי אפשר לעלות.

ומכיון שמתאבלים ומצטערים זה מעורר אצל הקב"ה רחמים. ואז מרחם עלינו בחדש שהוא "אב הרחמן" כי הוא מתרצה ברחמים. אמנם מי ששקוע בגשמיות אין לו לב ולא אכפת לו כלום!

עוד הוסיף רבינו וציטט את הפסוק במשלי שהיה שגור על לשונו תמיד: "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה" (משלי טו, כד) אם לא מתגעגע לביהמ"ק ולא שואף לזה... הוא ירד מטה. "טובע" וטוב לו בזה, ולא יודע שתכף "יהיה נורא ואיום שמשם לא חוזרים!!!"

מחכים הרבה זמן

הרא"ש על התורה שואל על הכתוב בפסוק "ויהי חושך אפילה" שבחז"ל כתוב שכל הרשעים מתו בתוך שלושת ימי האפלה, והרי רואים "דתן ואבירם" לא מתו למרות שהיו רשעים גמורים?

ועונה הרא"ש: ויש לומר "אע"פ שהיו רשעים, לא נתייאשו מן הגאולה!"

הוסיף רבינו לקח על דברי הרא"ש ואמר: "אצלינו נעבעך כמה אנשים מתייאשים מהגאולה כיון שמחכים הרבה זמן... "יאוש" זה מילה סופנית כזאת אני כבר לא מאמין בזה..."

שכשנאחד פצוע קשה הוא "מיואש", וכשאחד מאבד את עצמו לדעת הוא מיואש מהחיים. והרי להאמין בגאולה זה האמונה בהקב"ה הוא יגאל אותנו!!

(אריה שאג - שערי אמונה)

כל כך "רגילים" שכבר לא מרגישים את הצער של הגלות כמו "ילדים קטנים" בזמן הגלות משחקים ולא מרגישים כלום כי אין להם דעת... כך אנחנו נראים!

צריך להתאבל על עצמנו שאנו אפילו לא מרגישים וממשיכים לשחק בתוך כל הצרות מפני שלא מבינים ולא יודעים את המצב הנורא והיגון.

"הבעיה באבלות" משחרב ונסתלקה שכינה אדרבא העולם הזה התחיל לשלוט יותר - ויותר מחוברים אליו, ולא מרגישים חסר משהו, אם הקב"ה היה שומע את ה"השיבנו" מעומק ליבנו היה נענה לנו! אבל כנראה שזה לא מספיק. אומרים "השיבנו"... כן תשוב לא תשוב... יש לנו עולם הזה.

אם נבקש באמת "השיבנו ותשובה" תעורר אותנו לשוב אליך באמת רק אז יהיה "חדש ימינו כקדם" - נשוב להיות עם הקב"ה ולא עם העולם הזה!!

שמחת הלב בשמחת ירושלים

בוועד בני המצרים תמוז תשע"ד דיבר רבינו על מאמר חז"ל: "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" ומי שלא מתאבל? לא זוכה!

וצריך לדעת שאין הכוונה שלא יזכה ויותר קודם, אולי באמת יהיה ויבוא משיח... אלא שאם "לא יתאבל" לא ישמח. כי לא ידע על מה לשמוח משום שלא יהיה לו "לב" לשמוח. אבל מי שהיה "בצער" והיינו אבל על ירושלים הוא ירקוד משמחה כאשר עתה רואה בשמחתה, כך נראה ליי!

צריך להתאבל על עצמנו שאנו אפילו לא מרגישים וממשיכים לשחק בתוך כל הצרות מפני שלא מבינים ולא יודעים את המצב הנורא והיגון.

שמחת ירושלים עם הקב"ה

נשאל רבינו, למה כתוב "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" ולא "זוכה ויראה"?

שיב: "זוכה ורואה" הוא כבר בטוח שרואה בעיניו את הגאולה. וכבר שמח עם הקב"ה ומרגיש את השמחה באופן אישי שנגאלו אני איתו והוא איתי. עוד הוסיף רבינו: "השמחה" היא הקב"ה וזה הגאולה. הצדיק האמיתי מרגיש את הגאולה ומרגיש באמת

לא כמו "אבלות על מה שהיה..." זה "אבלות ובכי של צפייה!"

קשה להתאבל כי העולם הזה שולט

באחד הוועדים בתשעת הימים על מגילת איכה תשע"ה התבטא רבינו בצעה: צריך ללמוד את הפסוקים של איכה להתבונן והרגיש בלב את הצער שהיה להם ועוד לא נגאלו.